

پول هوشمند

و ساختار آن در بازار سهام

کارگزاری سینا (سهامی خاص)
Sina Brokerage Co.

آدرس: خیابان شهید خالد اسلامبولی (وزراء)، خیابان بیست و سوم، پلاک ۱۰، طبقه دوم

کد پستی: ۱۵۱۳۹۳۳۶۱۳

تلفن: ۰۲۱۸۸۴۸۱۳۲۱

ایمیل: info@sinabroker.com

مقدمه

آلویین تافلر یکی از نویسندگان قرن اخیر در کتاب موج سوم می‌گوید وقتی موجی وارد کشوری می‌شود مردم به سه دسته تبدیل می‌شوند: ۱- دسته اول که یک درصد هستند با موج همراه و همسو می‌شوند و آنرا قبول می‌کنند و سود بسیار زیادی می‌برند. این دسته از افراد، ریسک‌پذیر هستند که همیشه موفقیت‌های چشم‌گیری دارند.

۲- دسته دوم آن نه درصد افراد به اصطلاح زرنگ جامعه هستند که صبر می‌کنند ببینند آیا آن یک درصد سود می‌کنند یا نه؟! این افراد سود کمتری نسبت به آن یک درصد کسب می‌کنند. این افراد در کل افرادی هستند که ریسک‌های بزرگی نمی‌کنند و البته که سودهای کلانی هم نمی‌توانند ببرند.

۳- دسته سوم نود درصد مابقی جامعه هستند که موج می‌آید و از رویشان عبور می‌کند. این افراد اگر ضرر نکنند هیچ سودی نصیبشان نمی‌شود. این افراد اصلاً ریسک‌پذیر نیستند و افراد عادی جامعه را تشکیل می‌دهند که همیشه از زندگی ناراضی هستند و افراد دسته اول را به سخره می‌گیرند!

آنچه در این بین مطرح است چرا برخی افراد سودهای کلان نصیبشان می‌شود و برخی دیگر سود زیادی نصیبشان نمی‌شود و حتی ضرر هم می‌کنند؟ افرادی که سود می‌کنند به چه چیزی توجه می‌کنند که بقیه معامله‌گران به آن توجهی ندارند؟ آنها چه مزیت یا قابلیت یا دانشی دارند که سایر افراد ندارند؟ چرا حتی زمانی که سهمی را در کف قیمتی تاریخ معاملات آن خریداری می‌کنند سودی عایدشان نمیشود یا بسیار اندک است؟!

امروزه بحث‌های زیادی در رابطه با پول هوشمند و شناسایی آن و هماهنگ شدن با آن در بازارهای سرمایه در همه نقاط جهان در جریان است که بازار بورس اوراق بهادار ایران نیز از این مقوله مستثنی نیست.

➤ تعریف پول هوشمند

پول هوشمند (Smart money) عبارتست از قدرتی که توانایی ایجاد روندهای بزرگ بازار را دارد و عمده حرکات اصلی قیمتی در سهام مختلف توسط این قدرت صورت می‌گیرد. پول هوشمند یک پول با قدرت است، این پول در اختیار سرمایه‌گذاران عمده‌ای قرار دارد که می‌توانند پیش از دیگران حرکت سرمایه‌ها را شناسایی، پیش‌بینی یا حتی ایجاد می‌کنند. این پول می‌تواند در بازارهای مالی و سرمایه جریان‌سازی کند و تحولات شگرف قیمتی در سهم‌های مختلف بیافریند. پول هوشمند عموماً تحت سرمایه نهادی و به صورت منسجم وارد بازار می‌شود و نمی‌توان آن را سرمایه‌گذاری اندک و مستقل نام برد.

پول هوشمند به این دلیل هوشمند نام گرفته است که با هوشیاری و دلیل محکم جریان پیدا می‌کند و توسط افراد آگاه و هوشیار کنترل می‌شود برای همین کمتر خطا می‌کند و در اکثر مواقع به درستی سرمایه‌گذاری می‌شود. اگر بخواهیم پول هوشمند را با بازی دومینو مقایسه کنیم پول هوشمند مانند ایجاد یک حرکت اولیه در دومینو است که بقیه بازار بصورت خود جوش آنرا دنبال می‌کند و قیمت‌ها شروع به بالا رفتن یا پایین آمدن می‌کند و این پول هوشمند است که جهت و مدیریت این حرکت رابه عهده دارد. در برابر پول هوشمند پول نادان (Dumb money) قرار دارد که از آن سرمایه‌گذارانی است که از تجربه و دانش کافی برای حضور در بازار و به ویژه بازار سهام برخوردار نیستند و تحرک‌های سرمایه‌گذاری را پیش‌بینی نمی‌کنند.

➤ چرخه پول هوشمند

جهت شناسایی پول هوشمند ابتدا می‌بایست ساختار بازار را درک کنیم. بازاری که پول هوشمند در آن فعالیت می‌کند دارای چهار مرحله زیر است و در ادامه به تشریح اینکه پول هوشمند در هر مرحله چه کاری انجام می‌دهد، خواهیم پرداخت.

۱- خرید و جمع‌آوری

فرض کنید یک صندوق سرمایه‌گذاری یا شرکت حقوقی فعال در بازار سرمایه سهامی را به عنوان گزینه مناسبی برای خرید در قیمت پایین شناسایی کرده. در این مرحله شرکت تصمیم به خرید می‌گیرد و تا جایی که می‌تواند سهام با حجم بالا و در قیمت پایین خرید می‌کند. برای اینکه حجم تقاضای شرکت زیاد است و حجم گسترده‌ای از پول وارد سهام می‌شود شرکت مرحله خرید را به یکباره انجام نمی‌دهد و در مدت زمان چند هفته و یا چند ماه بصورت مستمر خرید می‌کند. مثلاً ۴۵ روز روزانه ۵۰۰ هزار برگه سهام خرید می‌کند تا قیمت در همان محدوده مناسب بماند و مورد توجه دیگران قرار نگیرد. در روزهای آخر مرحله خرید شرکت برای افزایش قیمت که مرحله بعد است تقاضای خود را افزایش می‌دهد تا قیمت افزایش پیدا کند و توجه دیگران جلب شود.

۲- افزایش قیمت

وقتی قیمت تا حدودی افزایش پیدا می‌کند توجه عموم بازار به آن سهام جلب می‌شود و به سمت آن می‌روند تا از سود آن بهره ببرند در این مرحله شاهد افزایش شایعات مثبت درباره آن سهام هستیم. شایعات افزایش سرمایه و طرح‌های توسعه و هدف‌های قیمتی بالایی به آن می‌دهند.

۳- توزیع و فروش

با افزایش قیمت سهام، پول هوشمند که در قیمت پایین وارد سهام شده سود بسیاری می‌کند و وقتی پول نادان همچنان در حال خرید سهام در قیمت بالا است شروع به فروش سهام خود می‌کند اما چون افزایش عرضه در این مرحله باعث کاهش قیمت می‌شود شرکت فروش خود را طی مدت چند هفته و یا چند ماه انجام می‌دهد تا با کاهش شدید قیمت مواجه نشود و بتواند سهام خود را در قیمت مناسب بفروشد. در آخر این مرحله شرکت برای اینکه بتواند قیمت را کاهش دهد و دوباره در قیمت مناسب خرید کند حجم عرضه‌ها را افزایش می‌دهد.

۴- کاهش قیمت

با کاهش جزئی قیمت پول نادان که بدون دلیل محکمی در قیمت بالا وارد سهام شده بود دچار استرس و نگرانی کاهش بیشتر قیمت می‌شود و سهام خود را برای فروش می‌گذارد. افزایش حجم عرضه باعث می‌شود در مدت کوتاهی قیمت سهام شدیداً کاهش یابد و پول نادان که در قیمت بالا خریده بود در قیمت پایین‌تر می‌فروشد و ضرر می‌کند. در پایان این مرحله قیمت دوباره برای خرید مناسب می‌شود و پول هوشمند اقدام به شروع چرخه‌ای نو می‌کند. این چرخه بارها و بارها طی می‌شود و پول نادان فریب پول هوشمند را می‌خورد در آخر پول هوشمند سود می‌کند و برنده می‌شود پول نادان نیز ضرر می‌کند و بازنده است.

➤ نشانه‌های ورود پول هوشمند

- ۱- حجم معاملات در سهم به یکباره افزایش می‌یابد.
- ۲- نسبت قدرت خریدار به فروشنده کاهش می‌یابد به گونه‌ای خریداران با تعداد کم ولی با حجم‌های بالا شروع به خرید سهم می‌کنند.
- ۳- جمع‌آوری سهم به صورت آهسته نمی‌باشد و به یکباره صورت می‌گیرد.
- ۴- قیمت‌ها بعد از کاهش قیمت در یک محدوده‌ای مانند فنر فشرده می‌شوند.

➤ پول هوشمند چه زمانی وارد بازار می‌شود؟

- ۱- زمانی که وضعیت بازار نامساعد است و همه اظهار ناامیدی می‌کنند و به نوعی فشار فروش در سهم بالا می‌باشد و تقاضایی برای سهام شرکت‌ها وجود ندارد آنجاست که پول هوشمند می‌تواند وارد بازار شود.
 - ۲- جایی که قیمت‌ها به پایین‌ترین حد خود رسیده و اصطلاحاً قیمت‌ها کف می‌باشند.
- در این هنگام بازیگران اصلی سهم تحت عنوان سرمایه‌نهادی وارد بازار می‌شوند و شروع به خرید سهام شرکت‌ها می‌کنند و یک موج قوی را در سهام شرکت‌ها ایجاد می‌کنند. زمانی که قیمت‌ها حدود ۱۰ درصد افزایش پیدا کرد در بازیگران ثانویه و خرد بازار هیجان زیادی برای خرید سهام ایجاد می‌شود تا از رالی ایجاد شده در بازار جا نمانند. این زمان همان زمانی می‌باشد که اخبار و شایعات بازار حسابی داغ و بهترین خبرهایی که در صنعت وجود دارد شکوفا می‌شود و اینجاست که هدف‌گذاری در خصوص قیمت سهم بسیار افزایش یافته و به محدوده ۱۰۰ تا ۲۰۰ درصد می‌رسد و همه سرمایه‌گذاران از رشد قیمت سهم صحبت می‌کنند.
- بعد از یک رشد خوب در قیمت سهم، پول هوشمند شروع به خروج از سهم می‌کند و این فرایند طی چند روز ادامه دارد و به همین دلیل ریزش قیمت‌ها در این نوع سرمایه‌گذاری سریع می‌باشد و سرمایه‌گذاران ثانویه و خرد که در قسمت بالا در خصوص آن صحبت شد آخرین بازندگان سهم می‌باشند. معمولاً این سرمایه‌گذاران متوجه خروج پول بعد از رشد قیمتی نمی‌شوند و از آنجایی که حجم هم در ریزش‌های قیمتی بالا می‌باشد پیش خود می‌گویند که "حجم‌ها بالاست و به نظر این اصلاح قیمتی می‌باشد و انتظار رشد قیمت سهم در آینده وجود دارد" در صورتی که این تفکر اشتباه می‌باشد و کاهش قیمت به همراه حجم‌های سنگین در واقع قسمتی از بازی می‌باشد که بخشی از رویه ورود و خروج پول هوشمند می‌باشد.

➤ مثالی از ورود پول هوشمند در صنایع

پول هوشمند زمانی که در بازار وارد می‌شود عموماً روند‌های بزرگی را ایجاد می‌کند. به عنوان مثال می‌توان رشد سهام گروه خودروسازی در دی و بهمن ۹۴ را صرفاً ورود پول هوشمند در این صنعت دانست. به گونه‌ای که در ابتدای حرکت قیمت‌ها به کمترین حد خود رسیده بودند و ناامیدی کامل در این صنعت و در رشد قیمتی سهام این گروه ایجاد شد. اما به یکباره در بسیاری از نمادهای گروه حجم معاملات به شدت افزایش یافت و ورود پول هوشمند به طور محسوس در بازار احساس شد و همگام با آن خبرهای به شدت مثبتی از سهام این گروه و قراردادهای مختلف آن در بازار منتشر شد و تارگت‌های قیمتی سهم نیز همچنان بالا بود. در این مرحله سرمایه‌گذاران خرد بازار و بسیاری از صندوق‌های سرمایه‌گذاری شروع به سرمایه‌گذاری در شرکت‌های گروه خودروسازی کردند و قیمت‌ها نیز بیش از ۱۰۰ درصد افزایش یافت. بعد از آن به یکباره همگام با خروج پول هوشمند از این گروه قیمت‌ها به شدت کاهش پیدا کرد.

➤ مثالی از ورود پول هوشمند در سهام

قبل از اینکه روش محاسبه پول هوشمند رو توصیف کنیم. به تعریف سرانه خرید و فروش می پردازیم.

سرانه خرید

سرانه خرید یعنی هر شخص (حقیقی یا حقوقی) به طور میانگین چه مقدار از سهم را خریده است. برای مثال زمانی که گفته می شود سرانه ی خرید هر حقیقی در سهم تاسیکو ۱۳۱ میلیون ریال است یعنی هر حقیقی در روز معاملاتی ۱۳۱ میلیون ریال پول وارد سهم تاسیکو کرده است.

سرانه فروش

سرانه خرید یعنی هر شخص (حقیقی یا حقوقی) به طور میانگین چه مقدار از سهم را فروخته است. به طور مثال وقتی گفته می شود سرانه فروش هر حقیقی در سهم شیران ۱۱۵ میلیون ریال است یعنی هر حقیقی در روز ۱۱۵ میلیون ریال پول وارد سهم شیران کرده است.

تشخیص و روش محاسبه پول هوشمند

در تابلوی سهام زمانیکه حجم معاملات ۲ برابر یا بیشتر از ۲ برابر میانگین حجم ماه باشد بایستی به ورود یا خروج پول هوشمند مشکوک شویم. در این حالت برای اینکه متوجه شویم ورود پول هوشمند بوده یا خروج گام های زیر را برمی داریم :

گام اول: حجم خرید حقیقی را به تعداد خرید حقیقی تقسیم می کنیم و سرانه خرید را محاسبه می کنیم .

گام دوم: حجم فروش حقیقی را به تعداد فروش حقیقی تقسیم می کنیم و سرانه فروش را محاسبه می کنیم .

گام سوم : حالا که سرانه خرید و فروش حقیقی ها را بدست آوردیم سرانه خرید را بر سرانه فروش تقسیم می کنیم. در صورتی که عدد بدست آمده از یک بزرگتر باشد پول هوشمند وارد سهم شده است و در صورتی که کوچکتر از یک باشد، خروج پول از سهم را شاهد هستیم.

پول هوشمند و تحلیل تکنیکال

یکی از مواردی که به تشخیص ورود و خروج پول هوشمند در یک سهام به ما کمک می کند استفاده از ابزارهای موجود در تحلیل تکنیکال است. یکی از این ابزارها اندیکاتور MFI می باشد. اندیکاتور MFI مخفف کلمات Money Flow Index است که به معنی شاخص جریان (گردش) نقدینگی است.

MFI در واقع اسیلاتوری است که با استفاده از قیمت و حجم معاملات ساخته می شود. این اندیکاتور شاخص جریان نقدینگی مثل سایر اندیکاتور ها بین ۰ تا ۱۰۰ نوسان می کند و زمانی که تقاضا زیاد شده و قیمت رشد می کند به سمت بالا صعودی می شود و زمانی که قیمت افت کرده به عرضه زیاد می شود به سمت پائین نزول می کند. این اندیکاتور همانند اندیکاتور RSI می تواند ناحیه های اشباع خرید و فروش را به شما نشان دهد که ورود و خروج از این ناحیه های هر یک سیگنال خاصی در این اندیکاتور محسوب می شود.

فیلتر ورود یا خروج نقدینگی به سهم

در این خصوص می توان عنوان کرد که فیلتر نویسی به سهامداران کمک خواهد کرد تا از وقت و قیمت مناسب به منظور خرید یا فروش سهام آگاهی بیابند و طبق مقاصد و اهداف سرمایه گذاری که در ذهن دارند، سهام مناسب را در بازار بورس تعیین و مورد معامله قرار دهند؛ پس در کنار مواردی که بیان شد باید در خاطر داشته باشید که می توان به منظور تشخیص وجود پول هوشمند در سهم، فیلتر نویسی را نیز

در دستور کار خود داشته باشید. به همان صورتی که پیش تر هم گفتیم، حجم معاملات انجام شده روی یک سهم نقش عمده‌ای در تشخیص پول هوشمند ایفا می‌کند. فیلتر حجم معاملات به افراد کمک خواهد کرد تا در صورت افزایش یک باره حجم، آن را شناسایی کرده و در جهت افزایش سودآوری از آن موج ایجاد شده بهره ببرند. شایان ذکر است که به همراه فیلتر حجم معاملات، می‌بایست وضعیت تکنیکالی سهم نیز مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

➤ نکته مهم

ورود و خروج پول هوشمند را گرچه می‌توان برای حقوقی‌ها هم بدست آورد ولی ما فقط ورود و خروج پول هوشمند را برای حقوقی‌ها در نظر می‌گیریم. چرا که قبلاً زمانی که میزان خرید حقوقی قابل توجه بود نشانه‌ی خوبی در سهم بود و می‌توانست نوید رشد سهم را دهد ولی چون دست حقوقی‌ها از این راه رو می‌شد و سیاست آن‌ها لو می‌رفت، شرکت‌های حقوقی از کدهای حقوقی استفاده کردند تا همچنان استراتژی آن‌ها سرپوشیده بماند.

➤ نتیجه گیری

با دانستن ساختار بازار می‌توانیم انگیزه پول هوشمند را درک کنیم و قادر خواهیم بود حرکت بعدی آن‌ها را دنبال کنیم. رصد نوسان قیمت به تنهایی، تصویر روشنی از اینکه سهم در چه مرحله‌ای از ساختار بازاری قرار دارد، به ما ارائه نمی‌کند. از این رو ناچاریم تا قیمت و حجم را با هم مورد بررسی و آنالیز قرار دهیم تا بتوانیم نظری روشن در رابطه با سهم مورد نظر داشته باشیم. به همین خاطر داشتن دانش تحلیل حجم به ما کمک خواهد کرد تا در رابطه با حرکات پول هوشمند آگاه بمانیم و با دنبال کردن ردپای آنان سرمایه گذاری هایمان را گسترش دهیم.

تهیه گزارش: واحد تحلیل کارگزاری سینا